



# ARKTISK MAGASIN

20. årgang

Kr. 45,-  
Nr.2 - høst 2010

Medlemsblad for Arktisk Villmarksklubb



NYTT VILLMARKSMØTE 25. april 2010



# Grønland på tvers

Artikkelforfatteren Morten Johansen og kameraten Halvor Marius Hagen hadde lenge drømt om en selvstendig kryssing over innlandsisen på Grønland. Våren 2010 ble drømmen en realitet. I denne artikkelen forteller de om sine opplevelser og erfaringer fra den 560 kilometer lange turen.



Marius og Morten

**V**i kan ikke fortelle om en tur fylt med dramatiske hendelser der isbjørn spiser maten, teltet forsvinner i en storm eller pulken med alt utstyret som faller ned i en bresprekk. Dette er heller en tur der det meste gikk bra. Utgangspunktet var å ha en fin tur som vi organiserte selv. Å selv stå for organiseringen er en utfordring på et sted der været kan være ekstremt og hjelpen langt unna.

Da vi planla turen over innlandsisen fikk vi ofte spørsmål om hvorfor vi ville gjøre denne turen. Gjerne etterfulgt av utsagn som: "Er det ikke bare snø og is der?" Et forståelig spørsmål som vi ikke hadde noe godt svar på. Vi kunne svart at det er en historisk skitur udødeliggjort av Nansen. At det var for å teste kunnskaper og ferdigheter i et arktisk klima. Vi kunne brukt ord som

personlig utvikling, mestring, opplevelse og eventyrlyst. Men skulle vi kocht det ned, handlet det om et ønske om å gå over innlandsisen, og noen begrunnelse utover det trengte vi ikke. Vi gikk til turen med visshet om at det ville bli kaldt og at vi ville bli slitne. Grønland på tvers er ikke en tur man legger ut på hvis man ikke tåler kulde eller litt smerte. Vi starter i Kangerlussuaq med en to timers biltur til startpunktet som kalles "Høyde 660". Dette er et av de vanligste startpunktene for dagens sportsekspedisjoner. Vårt første mål var den nedlagte radarstasjonen DYE-2. En koloss av en konstruksjon 180 kilometer inne på isen. Herfra gikk ferden mot det lille inuitsamfunnet Isortoq på østkysten.

### Forberedelser og utstyr

Vi startet forberedelsene et år i forveien og hadde ikke mer tid enn vi trengte. Mange timer gikk med til å trekke pulk og bilhjul. Da vi endelig står klare til å gå over innlandsisen, er det nesten vanskelig å forstå at vi faktisk skal begynne på turen vi har snakket om og planlagt i tolv måneder. Dessverre er ikke alt som det skal. Jeg har slitt med en luftveisinfeksjon, og allerede i de første bakkene går pusten tungt og febersvetten siler. Halvor hadde de samme symptomene før vi dro. Han vet hvordan jeg har det. Da han lå syk hjemme, var selv en tur med hunden et ork. Nå skal jeg dra en pulk på 70 kilo opp bratte bakker og over store issvuller. Halvor tilbyr seg å legge over noe av min vekt i hans pulk, noe jeg setter stor pris på.

I forberedelsene til turen har vi prøvd å finne frem til utstyr og løsninger som ville gjøre hverdagen på isen enklere. På vintertur kan etablering av leir være en kald affære. Vi har derfor med tykke dunjakker som vi bruker når vi stopper. For å korte ned tiden det tar å etablere leir tar vi ikke stengene ut av teltet. Vi bretter de kun en gang, ruller teltet sammen og legger det på pulken. Sovepose og liggeunderlag legger vi i full lengde i et vanntett trekk på pulken. Når leiren skal etableres er det bare å legge posen inn i teltet og åpne. Da er sovepose og liggeunderlag på plass på et blunk. Primusen får også plass i posen. Den er ferdig montert på en plate slik at vi ikke trenger å sette den sammen for hver gang.

Et annet utstyrvalg vi gjorde, er å bruke dampspærre i sovepose og skisko. På lange skiturer i sterk kulde er det et problem med fukt i sko og sovepose. I



løpet av en natt kvitter kroppen seg med mye væske. Væsken havner i soveposen. Når det er kaldt, er nullpunktet inne i soveposen. Kondens fryser og blir værende der til neste dag. Etter en uke begynner det å samles merkbart med fukt. Vi lapper sammen søppelsekker som vi legger i soveposen. Dette samler opp kondensen. Det er vel unødvendig å si at det er ubehagelig og klamt å sove i søppelsekker, men soveposen holder seg tørr og varm.

### Hvitt, vakkert og vilt

Innlandsisen er definitivt preget av hvitt. Naturopplevelser i tradisjonell forstand er det lite av. Med unntak av brefallene på begge sider er landskapet flatt og monotont. Likevel oppleves landskapet ikke kjedelig. Til det er det for mange detaljer og varierte snøformasjoner. Det raskt skiftende været, og de 2,5 kilometerne med is under skiene, bidrar også til å holde spenningen oppe.

På en tur over innlandsisen kan man forvente dager med "White Out". Vi hadde omtrent seks dager med denne værtypen. "White Out" er et værphenomen hvor bakke, horisont og himmel går i ett. Vi prøver å finne måter å beskrive dette fenomenet på for hverandre. At det er som å gå inne i en

sky, eller inne i en melkekartong. Til slutt kommer vi frem til at det er som å gå i totalt mørke, bare at alt er hvitt. Lyset er sterkt og man ser kun 20 centimeter foran skiene. Uten referansepunkter blir det vanskelig å holde balansen. Navigering er også en utfordring under slike forhold. Det er nødvendig å kontrollere kompasskursen for hver tjuende meter og stort sett er man da allerede ute av kurs. Disse dagene er ekstra slitsomme og gir dårlig fremdrift.

Vi fikk erfare at forsiktighet er viktig når man setter opp telt i sterk vind. Blåser teltet bort kan det få fatale konsekvenser. På dag fem får vi kjenne litt på naturkreftene. Da vi setter opp teltet under vind og kraftig snøføyk knekker den ene teltstanga, hvilket resulterer i turens mentale bunnotering. En knekt teltstang så tidlig, og under forhold som på ingen måte var ekstreme. Selv om vi reparerer teltstangen ved hjelp av en skjøtestang, føltes episoden som et dårlig varsel for resten av turen. Det kom i tillegg 40 centimeter snø i løpet av natta, så vi må ut annenhver time for å grave frem teltet. Heldigvis er det den eneste natta dette er nødvendig. Selv om vi var skånet for mye kraftig vind så blåser det nesten bestandig på innlandsisen. Den kraftigste vindtypen





kalles Piteraḡ. Det er fallvinder som blåser fra innlandsisen og ned mot kysten. Da vi kommer ned fra isen og venter på transporten videre får vi oppleve en Piteraḡ på nært hold. Den blir målt til 145 km/t i kastene, hvilket er ganske moderat da disse vindene kan blåse opp i 240 km/t.

**Langt, men overkommelig**

En skitur på omtrent 560 kilometer med pulk er lang. Særlig under de forholdene som råder på innlandsisen. Det er langt og slitsomt, men absolutt overkommelig. Vi har som rutine det meste av turen å stå opp kl 07.00, dra av gårde kl 10.00, for så å gå til kl 20.00. Selv om ikke alltid tidsskjema holder, forsøker vi å være strenge med rutineene. Når været er fint, er det lett å bli sittende i pausene å prate og drikke solbærtoddy i stedet for å fortsette. Da blir dagsetappene korte, og oppholdet på isen strekker ut i tid. Trener man regelmessig på forhånd er den fysiske delen av turen overkommelig, men den mentale biten må også være på plass. For det er ikke til å komme utenom at man til tider blir lei av å gå på ski.



Motivasjonen for å gå lange dager foran pulken bør være høy, ellers kan turen over innlandsisen bli lang.

Vårt første delmål på turen er den nedlagte amerikanske radarstasjonen DYE-2 som ligger omtrent 18 mil inne på isen. Turen dit blir ikke helt som vi har forestilt oss. Jeg blir gradvis bedre av forkjølelsen, men vi beveger oss sakte. Vi bruker mye krefter på å bekymre oss over dette, og bare glimtvis klarer vi å nyte turen. Det å komme til DYE-2 forsterker den litt dystre stemningen i oss. Radarstasjonen ble forlatt i all hast på slutten av 80-tallet. Det meste av det som var der den gangen er der fremdeles. Baren er full av frossen øl og på kjøkkenet finner vi frosset kjøtt. Hermetikken hadde begynt å ruste og innbød ikke til prøvesmaking. DYE-2 er stort og utrivelig. Selv om vi finner madrasser som ser riktig gode ut, frister det ikke å overnatte der inne. I de 25 årene den har stått tom, har vel stort sett alle som har gått denne turen vært innom, hvilket synes. Søppel, avføring og spor etter vandalisme er overalt. Troen på at friluftsmennesker som gjennomfører en tur som dette holder en viss moralsk standard får seg et skudd for baugen. Vi jobber oss gjennom rommene på DYE-2, klatrer ut av en luke på toppen, bare for å konstatere at det

har begynt å snø igjen. Helvete! Skal vi aldri få en pause. Og nå som snøen nettopp hadde begynt å pakke seg. I tillegg begynner det å blåse, med det resultat at vi blir liggende værfaste i et døgn. Tiden bruker vi til å se film på I-poden, samt håpe på bedre vær. Morgenen etter blåser det fortsatt friskt, og snøen som kom har samlet seg i store skavler. Vi bestemmer oss likevel for å



gå, da vi føler vi ikke har mer tid å miste. Været letter litt under marsjen og vi legger inn noen timer ekstra for å ta igjen det tapte. På tross av dårlig føre med store skavler viser GPS'en etter endt marsj 30,5 kilometer. Vår hittil lengste etappe. Å legge DYE-2 bak oss, samt vise at vi kan gå lange dagsetapper, blir vendepunkt. Bekymring blir byttet ut med glede over å være på tur, og vi får overskudd til å nyte opplevelsen.

Fra DYE-2 setter vi kursen mot det lille inuitsamfunnet Isortoḡ. Terrenget



er flatt, og gir en følelse av å gå på endeløse vidder. Temperaturen faller merkbart dagene etter DYE-2, men da vi nærmer oss østkysten, får vi igjen flere dager med snøvær med påfølgende mildvær. Dette gir et formidabelt kladdeføre. Fremdriften er så dårlig av vi velger å gå på natten når det er kaldere. Dette hjelper, men det tærer på kropp og sinn å snu døgnet. Ti mil før østkysten begynner det ene bindingsfestet på min Alfa Skarvet skisko å løsne. Jeg må hele tiden være forsiktig for at den ikke skal gå helt i stykker. Å gå resten av turen med en ski frister lite. Bindingsfestet holder til det begynner å bli ujevnt mot slutten. Da det ikke er mer enn en kilometer igjen, ryker det helt. Hadde dette skjedd tidligere ville turen fått en ubehagelig avslutning.

### Isortoq

Etter 24 dager er vi nede fra breen. Vi var spent på hvor vanskelig det ville bli å gå ned brefallet på østkysten, men opplever ingen problemer med sprekker. Fra brekanten er det noen kilometer til Isortoq der transporten til sivilisasjonen venter. I fire kilometer vasser vi gjennom 15 centimeter med overvann og over noen fjellkammer. Klokken er blitt over midnatt da vi ser lysene fra Isortoq. Vi kan høre hundene og tenker at hvis vi går dit kommer de til å bjeffe og vekke de som bor der. Derfor velger vi å gå ned neste morgenen. Teltet dropper vi og legger ut liggeunderlag og sovepose, lager middag og avslutter med en kopp kakao. Vi kan ane den flotte utsikten som venter oss.

På morgenen tar vi oss god tid mens vi fantaserer om hva slags godsaker de har i butikken. Vi er ikke nede i Isortoq før 12.15, bare for å oppdage at butikken stengte klokka 12.00. Etter litt overtalelse får vi åpnet butikken igjen, hvor det ble foretatt storinnkjøp av danskepølse.

Oppholdet i Isortoq skulle vise seg å bli lenger enn vi hadde planlagt. Rutehelikopteret, som er eneste forbindelse med sivilisasjonen, er innstilt på grunn av aske fra vulkanutbruddet på Island. Forsinkelsen resulterer i hyggelige bekjentskaper med noen av inuittene. En kveld blir vi invitert på middag hos en inuittfamilie. Til vår store skuffelse blir det servert lamme-koteletter. Dagen før spiste de isbjørn til middag, noe vi hadde lyst å prøve. Lokalbefolkningen er hyggelige mennesker som stort sett lever av jakt og fiske.

Det blir nok en stund til vi krysser innlandsisen på nytt, men vi liker Østgrønland. Det frister med en tur tilbake og bli bedre kjent med de små stedene langs kysten og det eventyrlige landskapet. En padletur langs kysten er herved lagt inn i fremtidige reisepåplaner. 🐾



Mer bilder, film og informasjon om denne og andre turer finnes på [www.7topper.no](http://www.7topper.no)

